

จำนวนโรงเรียนยุค ร.๕

	กรุงเทพ	มณฑลต่างๆ
พ.ศ. ๒๔๒๘	๑๙	๑๐
พ.ศ. ๒๔๕๔	๔๓๗	๓,๒๓๕

(David K.Wyatt : The Beginnings of Modern Education in Thailand, ๑๘๖๘ – ๑๙๑๐
จากหนังสือ “สมเด็จพระปิยมหาราชกับการปฏิรูปการศึกษา”,
รศ.วุฒิชัย มูลศิลป์, ต.ค. ๒๕๕๓)

คุณภาพครู

“ครูควรใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง เช่น ร. ล. ถ้าออกเสียงไม่ถูกต้อง เบื้องต้นให้เรียกมาอบรม ไม่ดีขึ้นให้หยุดเงินเดือน ๑ เดือน ให้ปรับปรุงตนเอง ถ้ายังไม่ดี ออกเสียงไม่ถูกต้อง ให้ลาออกไปทำงานอย่างอื่น”

(พระราชหัตถเลขา ล้นเกล้า ร.๕ พ.ศ. ๒๔๕๑)

สำนักในพระมหากษัตริย์คุณ

พระโปรดอนุญาตตั้ง โรงสกูล
พระเดชพระคุณขุน เปี่ยมฟ้า
เจกษนิกรสุรย์ ส่องโลก สว่างแฮ
ทวยราชฎรท้าวหน้า นอบเกล้าสรรเสริญ

(นายอ่อนแต่งถวาย ร.๕ พ.ศ. ๒๔๓๖)

พระบรมราโชบายด้านการศึกษา
ของ
ในหลวง รัชกาลที่ ๕

(รวบรวมโดย นายเกษม วัฒนชัย องคมนตรี)

ประวัติศาสตร์ยุครัตนโกสินทร์

๑. การฟื้นฟูและบูรณะบ้านเมือง (ร.๑-๒-๓)
๒. การเปิดความสัมพันธ์กับต่างประเทศ (ร.๓-๔-๕)
๓. การรักษาเอกราชให้พ้นภัยจักรวรรดินิยม (ร.๔-๕-๖)
๔. การเข้าสู่ประชาคมโลกบนความเสมอภาค (ร.๖)
๕. การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองประเทศ (ร.๗)
๖. การกู้ชาติในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ (ร.๘)
๗. การพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้ทุนนิยมโลกาภิวัตน์ (ร.๙)

ร.๕ นำสยามสู่ความทันสมัย

๑. ทรงเลิกทาส - เลิกไพร่ โดยสันติวิธี
๒. ทรงยกเลิกระบบการปกครองจตุสดมภ์ และจัดตั้งกระทรวง - ทบวง - กรม
๓. ทรงจัดตั้งโรงเรียนทั่วไปและโรงเรียนชั้นสูง (พลเรือน ทหาร เกษตร กฎหมาย แพทย์ ฯลฯ)

ล้นเกล้ารัชกาลที่ ๕ กับการศึกษาเพื่อสร้างชาติ

- ระยะเวลาอาศัยผู้เชี่ยวชาญฝรั่งจัดระบบบริหารกระทรวงต่างๆ
- ส่งคนไปเรียนและดูงานต่างประเทศเพื่อกลับมาทำงานในกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ

“เพราะฉะนั้นเราจึงได้ตักเตือนนักเรียนเหล่านั้นว่าให้พึงนึกในใจไว้ว่า เราไม่ได้มาเรียนจะเป็นฝรั่งเราเรียนเพื่อจะเป็นคนไทยที่มีความรู้เสมอด้วยฝรั่ง”

(๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๐)

ความรู้กับคุณธรรมจะต้องเป็นเรื่องเดียวกัน

“ให้มีความวิตกไปว่า เด็กชั้นหลังจะห่างเหินจากศาสนาจนเลยกลายเป็นคนไม่มีธรรมในใจมากขึ้น...

คนที่ไม่มีความเป็นเครื่องดำเนินตาม คงจะหันไปทางทุจริตโดยมาก

ถ้ารู้น้อยก็โกงไม่ใคร่คล่อง ถ้าโกงไม่สนิท

ถ้ารู้มากก็โกงคล่องขึ้นและโกงพิสดารมากขึ้น”

(พระราชหัตถเลขา ล้นเกล้า ร.๕ พ.ศ. ๒๔๔๑)